

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 12.11.2019 i Oslo tingrett,

Saksnr.: 19-051424TVI-OTIR/04

Meddommere:
Patentingeniør Krister Mindrebøe
Patentingeniør Kjell Arne Hoff

Saken gjelder: Overprøving av vedtak fra Klagenemnda for industrielle rettigheter

MMC First Process AS

Advokat Katrine Malmer-Høvik
Advokatfullmektig Kaja Skille Hestnes
– rettslig medhjelper

mot

Staten v/ Klagenemnda for industrielle rettigheter

Advokat Anders Flaatin Wilhelmsen

Saken gjelder gyldigheten av vedtak fra Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR) som opphevet saksøkers patent på en palleteringsmaskin. Hovedspørsmålet i saken er om kravet til oppfinneshøyde i patentloven § 2 er oppfylt.

Sakens bakgrunn

MMC First Process AS (heretter MMC) utvikler, produserer og selger utstyr til fiskeri- og oppdrettsnæringen. Selskapet ble etablert i november 2017 gjennom en fusjon mellom First Process AS og Havyard MMC AS. First Process søkte 11. februar 2015 patent på en fremgangsmåte og en anordning, palleteringsmaskin, som automatisk flytter pakker som ligger på hyller i et hyllestativ over til en pall. Retten benytter i fortsettelsen betegnelsen MMC også på selskapet First Process for tiden før fusjonen. Tegningene i patentsøknaden viser en anordning med fem hele mellomlagringsplater og ti bevegelsesmidler, heretter kalt utskyvere, som benyttes for å få skyve pakkene fra hyllestativet samtidig over til mellomlagringsplatene. Deretter trekkes mellomlagringsplatene suksessivt tilbake nedenfra, slik at pakkene kommer over til pallen. Hyllestativet i tegningene har ti hyller.

Patentstyret ga en realitetsuttalelse om at søknadsgjenstanden er patenterbar i brev 28. august 2015, samtidig som det ble gitt pålegg om å innarbeide omtale av det som ble funnet gjennom nyhetsgranskingen. Nærmeste kjente teknikk (D1) ble her beskrevet som et A-mothold om bakgrunnsteknikk, og går ut på en palleteringsmaskin med en skyveanordning for å føre pakker over på en lastepall. Anordningen er brukt på eggekartonger og har bare én utskyver og én hel mellomlagringsplate.

MMC ble meddelt norsk patent nr. 336587 (patentet) for oppfinnelsen 28. september 2015.

Adviso Advokatfirma AS leverte 15. januar 2016 på vegne av OptimarStette AS (tidligere Odim Skodje AS, og heretter omtalt som Optimar) en innsigelse etter patentlovens § 24 mot patentet. Optimar utvikler, produserer og selger fiskeforedlingsutstyr og er en konkurrent til MMC. Optimar utviklet og produserte sin egen palleteringsmaskin, Odim-maskinen, rundt 1997, som ble tilbudt kunder på slutten av 1990-tallet. Det er opplyst at fire Odim-maskiner ble levert, alle sammen med tre utskyvere. Hyllestativene som Odim-maskinen skulle betjene, hadde flere enn tre hyller. I videoen av en Odim-maskin i faktisk bruk, er det vist hyllestativ med tolv hyller. Det er slik at noen ansatte i MMC tidligere jobbet i Optimar.

Innsigelsen ble imøtegått av patenthavers fullmektig Acapo AS. Patentstyret forkastet innsigelsen i sin avgjørelse 31. januar 2019. Som ledd i begrunnelsen viste Patentstyret blant annet til at flere av dokumentene som viste og omtalte den tidligere Odim-løsningen, ikke var allment tilgjengelig før søknadsdagen.

Saken ble deretter rettidig bragt inn for Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR). MMC innleverte nytt prinsipalt kravsett for KFIR, som ble tillatt behandlet av KFIR etter

patentloven §§ 13 og 19. De selvstendige patentkravene som KFIR vurderte, og som nå skal vurderes av retten, lyder:

1. *Fremgangsmåte for å bevege palleterbare pakker som ligger på hyller i et hyllestativ til en pall, der hyllestativet er plassert i en losseplass, og pallen er anbrakt i en lasteplass, **karakterisert ved** at de følgende trinn blir utført:*

- a. *et antall inntrekkbare mellomagringsplater strekkes ut til en posisjon over nevnte pall,*
- b. *alle pakkene fra hyllene i hyllestativet bevegges over til mellomagringsplatene over pallen samtidig, av bevegelsesmidler,*
- c. *pallen og den nederste mellomagringsplate bevegges nær hverandre,*
- d. *repeterende:*
 - *å trekke tilbake i det minste en nederste utstrakt mellomagringsplate til en tilbaketrukket posisjon og etterlate pakkene på pallen, og*
 - *å bevege pallen inkludert pakkene og den nederste utstrakte mellomagringsplate til en posisjon nær hverandre,*

inntil alle pakkene fra de mellomliggende agringsplatene er plassert på pallen.

...

5. *Anordning for å bevege palleterbare pakker som ligger på hyller i et hyllestativ til en pall, der stativet er plassert i en losseplass, og pallen er anbrakt i en lasteplass,*

karakterisert ved:

- a. *et første arrangement som omfatter et antall bevegelsesmidler, innrettet til å bevege alle pakkene fra hyllene i et stativ som skal losses samtidig, til et antall inntrekkbare mellomagringsplater, som er lik eller mindre enn antallet bevegelsesmidler,*
- b. *en losseplass som befinner seg nær den første anordning, innrettet til å romme nevnte stativ som skal losses,*
- c. *en lasteplass som omfatter et arrangement for å bevege nevnte pall som skal lastes, og den nederste utstrakte mellomagringsplate i nærheten av hverandre, der nevnte lasteplass er plassert nær nevnte losseplass,*
- d. *et andre arrangement omfattende nevnte inntrekkbare mellomagringsplater, der platene kan strekkes ut til en posisjon over nevnte pall, og som er plassert hosliggende nevnte lastrommet, der antallet inntrekkbare mellomagringsplater er lik eller mindre enn antallet hyller i hyllestativet.*

KFIR tok klagen til følge i sitt vedtak 29. mars 2019 og opphevet patentet. Både for KFIR og nå for retten er det enighet om at Odim-maskinen er det nærmeste mothold. I sin vurdering av nyhetskravet heter det i KFIRs vedtak avsnitt 44 og 45:

(44) Odim-løsningen er også en palleteringsmaskin, som har som mål å flytte pakker raskt og effektivt fra et hyllestativ til en pall. Odim-løsningen flytter tre pakker av gangen, slik at hyllestativet repeterende må løftes for at de neste tre hyllene skal være på høyde med mellomlagerplatene og skyvearmene plassert på toppen av maskinen. Denne løsningen medfører at et tomt hyllestativ kan erstattes med et fullt hyllestativ mens de tre siste mellomagringsplatene plasserer pakkene på pallen. Odim-løsningens mellomagringsplater er delt på midten og de to delene skyves fra hverandre for å overføre pakkene til pallen under. Forskjellen fra patentets løsning er at Odim-løsningen benytter et mellomlager med færre (3) mellomagringsplater enn det er hyller i hyllestativet som losses som i repeterende sekvens pålastes fra hyllestativet og overfører innholdet til pallen.

(45) Det å anordne en mellomlagring for samtidig overføring av hele innholdet i hyllestativet var ikke kjent fra Odim-løsningen. Heller ikke anvendelse av uoppdelte mellomagringsplater var kjent fra Odim-løsningen. Kravet angir ikke klart og tydelig at mellomagringsplatene for hvert nivå består av en hel plate og ikke en todelt plate, man må eventuelt søke støtte i beskrivelsen og figurene for en slik tolkning av kravformulering som påberopt av patenthaver. Uansett delt eller hel mellomagringsplate så anses oppfinnelsen å inneha nye trekk. Klagenemnda finner etter dette at oppfinnelsen tilfredsstillende kravet til nyhet, jf. patentloven § 2.

Som ledd i sin vurdering av spørsmålet om oppfinneshøyde tok KFIR utgangspunkt i problem-løsning-metoden. KFIR vurderer og konkluderer i avsnitt 56-58 med at krav 1 og 5 ikke skiller seg vesentlig fra kjent teknikk, og således ikke tilfredsstillende kravet til oppfinneshøyde i patentloven § 2:

(56) Av den muntlige høringen fremgår det at anordningen ifølge Odim-løsningen er et resultat av en tilpasningsprosess for å oppfylle brukerens kapasitets behov. De fleste gjengivelsene av Odim-løsningen viser en løsning med tre innretninger for samtidig å forflytte pakker fra hyllene i et hyllestativ til en mellomagringsplate, men en av gjengivelsene figur S3M-20-670 synes å vise kun en innretning for forflytning av pakker fra en hylle i et hyllestativ til en mellomagringsplate. Dette er etter Klagenemndas oppfatning en indikasjon på at antallet innretninger for samtidig forflytning av pakker fra forskjellige hyller i et hyllestativ vil være en tilpasning til kapasitetsbehov. En anordning med tolv utskyvere og mellomagringsplater krever et stort antall aktuatorer og styringsinnretninger. Ved å anordne et mellomlager med bare tre plater forenkles konstruksjonen vesentlig samtidig som brukeren får tilfredsstillende sitt behov for kapasitet (effektivitet). En fagkyndig som får oppgaven med å tilveiebringe en mer effektiv løsning vil innse at Odim-løsningen kan effektiviseres ved å øke antall utskyvere og mellomagringsplater dersom ønskelig. Klagenemnda er etter dette kommet til at dette er en ren fagmessig oppgave som den fagkyndige vil

løse ut fra sin alminnelige kunnskap om å tilpasse maskinen til den aktuelle lokasjon og forventning til lossekapasitet pr time.

(57) Den andre mulige tekniske forskjellen mellom patentet og Odim-løsningen består i anvendelse av uoppdelte mellomlagringsplater. D1 som var nærmeste mothold under Patentstyrets behandling viser en løsning med en mellomlagerplate som ikke er todelt. Den fagkyndige har dermed et valg mellom kjente løsninger. Også dette anses å være en helt elementær fagmessig anvendelse av kjent teknikk.

(58) Trekkene i det prinsipale endrede krav 1, kan ikke anses å skille seg vesentlig fra kjent teknikk og tilfredsstillende således ikke patentloven § 2 om oppfinneshøyde. Den samme begrunnelse gjelder for anordningskravet som fremkommer i det selvstendige krav 5.

Odim-maskinen er omtalt som en forholdsvis komplisert og dyr maskin med en kapasitet på rundt 25-30 tonn i timen. Etter 2000 ble det behov for større kapasitet på palleteringsmaskinene i fiskeindustrien. Bransjen, som i praksis består av de to selskapene MMC og Optimar, utviklet da «heis-palleteringsmaskiner» (shuttle-heiser). Begge firmaene leverte slike maskiner. Den første utgaven av heis-palleteringsmaskiner ble utviklet omtrent samtidig med Odim-maskinen. De første heis-palleteringsmaskinene ble levert med én utskyver. Behovet for økt kapasitet ble møtt ved å øke antall utskyvere fra først én til to, og så fra to til tre utskyvere. Andre forbedringer var å gjøre heisen elektrisk dreven. Slike maskiner ble levert frem til 2015. Kapasiteten på de sist leverte palleteringsmaskinene av denne typen var rundt 60 tonn pr. time. Parallelt med MMCs patentprosess har Optimar kommet med en videreutviklet versjon av Odim-maskinen, med flere utskyvere og hele mellomlagringsplater. Optimars nyeste palleteringsmaskin er en ganske tilsvarende løsning som det produktet MMC har produsert basert på patentet og nå selger. Begge selskapene anslår at kapasiteten til de nyeste palleteringsmaskinene er opp mot 100 tonn i timen. MMC har til nå solgt slike palleteringsmaskiner for rundt 55 millioner kroner til kunder i Norge, Irland, Japan og Equador.

MMC er uenig i KFIRs avgjørelse og tok ut søksmål mot Staten v/KFIR ved stevning til Oslo tingrett 29. mars 2019, med påstand om at avgjørelsen kjennes ugyldig. KFIR mener på sin side at avgjørelsen er gyldig og la ned påstand om frifinnelse ved rettidig inngitt tilsvarende 3. mai 2019.

Hovedforhandling ble holdt 16. og 17. september 2019. Det ble avgitt partsforklaringer og ført tre vitner. Retten fikk presentert de dokumentbevis som fremgår av rettsboken.

I etterkant av hovedforhandlingen henvendte retten seg til prosessfullmektigene ved brev 27. september 2019, med spørsmål knyttet til Odim-løsningen brukt på et hyllestativ med tre eller færre hyller samt hva retten kan vurdere sett opp mot hensynet til kontradiksjon og at retten må holde seg innenfor påstandsgrunnlagene. Begge sider har besvart rettens brev ved prosesskriv, og MMC benyttet anledningen til å fremsette nye subsidiære kravsett, kombinert med en ny subsidiær påstand. Staten på sin side gjør gjeldende at det ikke er adgang til å endre patentkravet slik saken står for retten.

Saksøker – MMC First Process AS – har i hovedtrekk gjort gjeldende:

KFIRs vedtak er ugyldig og må oppheves. Vedtaket bygger både på feil lovtolkning og feil faktum. Partene er enig om at Odim-løsningen er nærmeste mothold i saken. Det er uomtvistet at nyhetskravet i patentloven § 2 er oppfylt. Patentet skiller seg vesentlig fra Odim-løsningen som følge av antallet utskyvere, bevegelsene for hyllestativ og pall, mellomlagringsplatene og tiden hyllestativet bruker i lossestasjon. Patentet har oppfinnelseshøyde og vilkårene for å meddele patent etter patentloven § 2 er følgelig tilstede.

KFIR er i sin vurdering ikke innom flere av forskjellene mellom patentet og Odim, slik som to-delte og enhetlige mellomlagringsplater, omfanget av bevegelse i vertikal retning og ulikheter i fotavtrykk. KFIR har en upresis formulering av det objektive tekniske problem, ved at det i avsnitt 52 kun fokuseres på en mer effektiv anordning og fremgangsmåte for å flytte pakker fra hyllestativ til pall. KFIR begår også feil ved ikke å foreta en helhetlig vurdering av oppfinnelsen, men i stedet deler opp i antall og kapasitet og deretter mellomlagringsplater.

Retten har ikke adgang til å vurdere nyhetskravet. MMC har adgang til å fremme nye subsidiære begrensede kravsett for retten.

MMC First Process AS har nedlagt slik **påstand**:

1. *Prinsipalt: Vedtaket i sak 17/00093 fra Klagenemda for industrielle rettigheter er ugyldig.*
2. *Subsidiært: Patentet opprettholdes i begrenset form som angitt av MMC First Process*
3. *Staten v/Klagenemda for industrielle rettigheter dømmes til å erstatte MMC First Process sine saksomkostninger.*

Saksøkte – Staten v/Klagenemnda for Industrielle rettigheter – har i hovedtrekk gjort gjeldende:

KFIRs vedtak er gyldig. Vedtaket bygger på korrekt rettsanvendelse og faktum. Oppfinnelsen oppfyller ikke kravet til oppfinnelseshøyde.

Odim-løsningen slik den stod og gikk hos de som hadde kjøpt maskinen var allment tilgjengelig og tilhører teknikkens stand. Det avgjørende er om oppfinnelsen var nærliggende for en fagperson. Dette beror på om en fagperson som var kjent med Odim-løsningen ville forsøkt å effektivisere denne på den måten patentkravene angir med en rimelig forventning om å lykkes. For en fagperson som skal effektivisere Odim-løsningen er det nærliggende, og egentlig selvsagt, å øke antall utskyvere og mellomlagringsplater, og at dette vil gi større kapasitet. Det står intet om hele eller delte mellomlagringsplater i patentet, uten at dette er avgjørende. At det er et antall utskyvere og et antall mellomlagringsplater, peker i retning av at det er mulig å effektivisere metoden og

anordningen, ved å øke antallet utskyvere og mellomlagringsplater. Det er en naturlig utvikling. Det er ingen fordom eller spesiell grunn til at man tidligere stoppet opp ved tre utskyvere.

Retten har prosessuell adgang til å vurdere nyhetskravet, men ikke adgang etter patentloven til å vurdere de nye subsidiære kravsettene.

Staten v/Klagenemnda for Industrielle rettigheter har nedlagt slik **påstand**:

1. *Staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter frifinnes.*
2. *Staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter tilkjennes sakskostnadene.*

Retten vurdering:

Saken gjelder spørsmål om gyldigheten av KFIRs vedtak i en innsigelsessak knyttet til det meddelte norske patentet nr. 336587 for en palleteringsmaskin. KFIR kom i sitt vedtak til at patentet ikke tilfredsstillte patentlovens krav til oppfinnelseshøyde, og tok på den bakgrunn innsigelsen til følge og opphevet patentet.

Retten flertall, fagdommer Bjerkvoll og fagkyndig meddommer Mindrebøe, er enig med KFIR i at kravet til oppfinnelseshøyde ikke er oppfylt.

Det følger av Rt-1975-603 (Swingball) at domstolene skal utvise varsomhet ved overprøving av Patentstyrets vurdering av patenterbarhetsvilkårene. Dette prinsippet er senere opprettholdt i Høyesteretts dom inntatt i Rt-2008-1555 (Biomar), med den begrunnelse at Patentstyret har et bredt erfaringsgrunnlag knyttet til hvor grensene går for de ulike patentvilkår. Hvilken gjennomslagskraft dette prinsippet har må vurderes konkret. I denne vurdering vil det blant annet være av betydning om det faktiske grunnlag presentert for domstolen er bredere enn det som var fremme under behandlingen for Patentstyret. Denne læren må også gjelde for avgjørelser fra KFIR, selv om KFIR er kommet til et annet resultat enn Patentstyret. Det avgjørende for eventuell tilbakeholdenhet knytter seg til patentmyndighetenes faglige skjønn.

I Patentloven § 2 første ledd står det:

Patent meddeles bare på oppfinnelser som er nye i forhold til hva som var kjent før patentsøknadens inngivelsesdag, og som dessuten skiller seg vesentlig fra dette.

Hva som anses som kjent fra før fremgår av bestemmelsens andre ledd:

Som kjent anses alt som er blitt alment tilgjengelig, enten dette er skjedd ved skrift, foredrag, utnyttelse eller på annen måte.

Nyhetskravet er i all hovedsak konsumert av kravet til oppfinnelseshøyde. Slik saken ligger an, og i samsvar med slik saken er presentert for retten av partene, er det ikke nødvendig for retten å gå særskilt inn på spørsmålet om nyhetskravet er oppfylt.

Det rettslige kriteriet for oppfinnelseshøyde er om oppfinnelsen skiller seg vesentlig fra kjent teknikk. Det er enighet om at Odim-maskinen slik den stod og gikk representerer kjent teknikk og er det nærmeste motholdet. Det er utviklet ulike metoder som hjelpemiddel til vurdering av spørsmålet om oppfinnelseshøyde. Den omstendighet at KFIR har beskrevet Odim-løsningen noe upresist i avsnitt 44 knyttet til når et tomt hyllestativ kan erstattes med et nytt fullt hyllestativ, er uten betydning for vedtakets gyldighet.

Det følger av patentloven § 39 at patentvernets omfang bestemmes av patentkravene. Veiledning til forståelsen av kravene kan hentes i beskrivelsen. Patentets rekkevidde, slik det fremkommer av patentkravene, riktig fortolket, er sammenligningsgrunlaget for rettens vurdering av vilkårene om nyhet og oppfinnelseshøyde. I dette ligger det at alle utførelsesformer innenfor patentkravene må oppfylle patenterbarhetsbetingelsene, slik det også fremgår av Stenviks Patentrett (3. utg.) side 194. En annen måte å formulere dette på er at patentkravet må være oppfinnerisk i hele kravets omfang.

Patentkrav 1 og 5 er rettet mot en fremgangsmåte og anordning for å bevege palleterbare pakker fra hyller i et hyllestativ til en pall. Det som søkes beskyttet i krav 5 er en maskin som kan brukes til dette formålet. Innenfor omfanget av patentkrav 5 faller en maskin som omfatter et antall utskyvere som kan bevegges samtidig, mellomlagringsplater, som gjerne kan være færre enn antall utskyvere, losseplass nær den første anordningen som kan romme et hyllestativ, en lasteplass med arrangement for å bevege en pall som skal lastes og den nederste utstrakte mellomlagringsplaten i nærheten av hverandre, hvor lasteplassen er plassert nær losseplassen, og et andre arrangement omfattende de inntrekkbare mellomlagringsplatene, der platene kan strekkes ut til en posisjon over nevnte pall, og som er plassert hosliggende nevnte lastrommet, der antallet mellomlagringsplater er lik eller mindre enn antallet hyller i hyllestativet.

Slik patentkrav 5 er skrevet, er ikke hyllestativet en del av beskyttelsen. Hvorvidt maskinen og fremgangsmåten, ved bruk, skyver alle pakkene samtidig, avhenger ikke bare av antallet utskyvere, men også hvor mange hyller det er i hyllestativet.

Det er særlig to forhold retten må drøfte knyttet til patentkravene, nemlig beskrivelsen av mellomlagringsplatene og en del påpekte forhold knyttet til oppfinnelsen som ikke fremgår av patentkravene. Når det gjelder synet på beskrivelsen av mellomlagringsplatene i patentkravene, og om patentkravene beskriver hele mellomlagringsplater, slik at delte mellomlagringsplater ikke omfattes, har retten delt seg i et flertall og et mindretall, uten at det er avgjørende for utfallet av saken. Flertallet bestående av fagdommer Bjerkvoll og meddommer Hoff mener de selvstendige patentkravene angir noe vagt men likevel tilstrekkelig for fagpersonens forståelse, at hver mellomlagringsplate er sammenhengende. Hver mellomlagringsplate utgjøres altså av én plate. Kravene er tilstrekkelig støttet av figurene. Meddommer Mindrebø mener derimot at ordlyden i krav 1 og 5 språklig fortolket og lest i sammenheng, ikke gir støtte for at mellomlagringsplaten ikke kan være todelt, siden det ikke foreligger en tydeliggjøring i kravene om mellomlagringsplatenes beskaffenhet.

MMC og vitnet Stein Roar Gjøen har argumentert med at den patenterte løsningen har en del trekk, som retten ikke kan se er å gjenfinne i patentkravene, og som derfor må ses bort fra ved vurdering av oppfinnelseshøyden. Dette gjelder blant annet maskinens fotavtrykk og hvor mye den bygger i høyden. Heller ikke det nærmere bevegelsesmønsteret for hyllestativ og pall er beskrevet i patentkravene. Det samme gjelder den tiden hyllestativet står i lossestasjonen. Patentkravene beskriver heller ikke en form for «sjakt» rundt pallen under stabling for å sikre stabilitet. Ut fra dette er retten enig med staten i at MMC på flere måter tar trekk fra sitt eget produkt inn i patentet, uten at det har dekning i patentkravene. Alle disse trekkene fremstår for øvrig som en ren fagmessig utførelse av en maskin med flere utskyvere og mellomlagringsplater, og kan verken hver for seg eller i kombinasjon anses oppfinnerisk. Og når det gjelder ordet «alle», er det som påpekt ovenfor slik at dette avhenger av hvor mange hyller det er i hyllestativet.

Det følger som nevnt av patentloven § 2 første ledd at det er et vilkår for patent at oppfinnelsen skiller seg vesentlig fra det som var kjent før patentsøknadens inngivelsesdag. Dette innebærer at oppfinnelsen ikke må ha vært nærliggende for fagpersonen ut fra teknikkens stilling på søknadstidspunktet. Dette må baseres på en objektiv vurdering uten innslag av etterpåklokskap. I vurderingen av oppfinnelseshøyde skal det tas hensyn til teknikkens stilling i sin helhet, og ikke bare det nærmeste motholdet.

Ved vurdering av om det foreligger oppfinnelseshøyde benyttes ofte den såkalte "problem-løsning-metoden". Partene er enige om at dette er korrekt tilnærming til oppfinnelseshøydevurderingen, men er uenige om flere elementer knyttet til den konkrete anvendelsen av denne metodikken. Første trinn i denne prosessen er å identifisere det nærmeste mothold. Det må foretas en identifisering av hvilke tekniske trekk som er nye, sammenlignet med det nærmeste motholdet. Dernest må det bestemmes hvilken teknisk effekt denne eller disse nye tekniske trekkene medfører. På bakgrunn av denne tekniske effekten, skal det formuleres et objektivt teknisk problem. Ved vurdering av oppfinnelseshøyde, skal det til sist vurderes om det var nærliggende for fagpersonen å løse det objektive tekniske problemet ved hjelp av det eller de nye tekniske trekkene.

Fremgangsmåten forutsetter at det skal identifiseres en tenkt fagperson. Partene er enige om at fagpersonen er en person med kunnskap om avstabler/palleteringsautomat, herunder hvordan pakker som midlertidig er lagret på hyller i vertikal avstand fra hverandre i et hyllestativ kan overføres maskinelt til en pall. Retten er enig i dette. Fagpersonen kjenner teknikkens stand og hva som var allment kjent på søknadstidspunktet. Fagpersonen kan videre kombinere kjente forhold og foreta visse nærliggende konstruksjoner. Det avgjørende for oppfinnelseshøyde er at den ligger ut over det som for fagpersonen er nærliggende. Det skal legges til grunn at fagpersonen ikke har skapende eller innovative evner.

Partene er videre enige om at Odim-løsningen slik den stod og gikk, med tre utskyvere og tre delte mellomlagringsplater, anvendt i repeterende omganger på hyllestativ med tolv hyller, skal anses som nærmeste mothold. Retten er enig i dette. Odim-løsningen er

beskrevet i KFIRs vedtak avsnitt 40 og i filmopptak fra maskinen i drift hos Lofoten Viking.

Den sentrale forskjellen mellom patentet slik det fremkommer av patentkravene og Odim-løsningen, knytter seg til det potensialet som følger av at alle pakkene fra hyllene i hyllestativet beveges samtidig over til mellomlagringsplatene. Det er ingen tvil om at løsninger i samsvar med patentet potensielt sett kan gi en klart økt palleteringskapasitet, ved at man slipper de repeterende omgangene ved Odim-løsningen anvendt på hyllestativ med mange hyller. Retten legger til grunn at Odim-løsningen med sine tre utskyvere kunne gi en kapasitet på 25-30 tonn i timen. Retten legger videre til grunn at den gradvise utviklingen av heisanordninger i årene etter 2000, etter hvert nådde en kapasitet på 60 tonn i timen. Til sammenligning kan patentet med samtidig utskyvning av samtlige pakker til mellomlagringsplater anvendt på et hyllestativ med 12 hyller gi en kapasitet på rundt 100 tonn i timen. Retten legger til grunn, basert på vitneforklaringene, at kapasitetsbehovet i anleggene særlig økte rundt 2014-2015, som følge av sammenslåinger og større landanlegg. At det var et stort behov for økt kapasitet understrekes av den kommersielle suksessen til MMC.

Det er ikke opplyst om kjente palleteringsmaskiner med flere enn tre utskyvere på tidspunktet for patentsøknaden.

Den patenterte palleteringsmaskinen i stridspatentet har like mange utskyvere som det er hyller i hyllestativet. Dette er nødvendig for at palleteringsmaskinen skal kunne tømme alle hyllene i hyllestativet samtidig. I den fremviste animasjonen og tegningene er dette vist med ti utskyvere. I patentets eksempelbeskrivelse er det også vist ti utskyvere.

Retten er uenig med MMC i at det er en forskjell mellom Odim-løsningen og patentet at Odim krever manuelt arbeid med en stang, slik det fremgår av videopptak. Retten legger til grunn at dette ikke har vært et tiltenkt supplement til Odim-løsningen, men skyldes slitasje over tid, noe som har gjort maskinen mer ustabil og vinglete i prosessen.

Retten er enig med KFIR i at det objektive tekniske problem er å tilveiebringe en mer effektiv anordning og fremgangsmåte for å flytte pakker fra hyllestativ til pall. Dette har sammenheng med økt etterspørsel etter økt kapasitet i anleggene. I realiteten er det langt på vei også dette MMC angir som det tekniske problem, bare med litt andre og flere ord. Retten kan ikke se at det nærmere valget av formulering her på noen måte vil være av betydning for utfallet av saken.

Når det gjelder den videre vurderingen av om oppfinnelsen, ved å starte ved den nærmeste kjente teknikk, ville vært nærliggende for en fagperson, har retten delt seg i et flertall og et mindretall.

Flertallet, bestående av fagdommer Bjerkvoll og fagkyndig meddommer Mindrebøe, er kommet til at kravet til oppfinnelseshøyde ikke er oppfylt.

Det sentrale i patentkravene er samtidig bevegelse av alle pakkene fra hyllestativet over til mellomlagringsplater. Flertallet kan ikke se at historikken med ulike typer

palleteringsmaskiner og hvordan man rent faktisk kom frem til den patenterte løsningen, er relevant ved vurderingen av oppfinnelseshøyde.

Fagpersonen som er kjent med Odim-løsningen, skal komme frem til en palleteringsanordning som jobber raskere og har større kapasitet. Odim-maskinen skyver over pakkene i tre hyller av gangen. For et hyllestativ hvor det ligger pakker på tolv hyller, må Odim-maskinen følgelig gjøre denne skyve-prosessen fire ganger. En fagperson som studerer Odim-maskinen slik den står og går, vil fort skjønne at noe av det Odim-maskinen bruker tid på, er denne gjentakende prosessen med utskyvning av pakkene fra tre hyller av gangen. Fagpersonen vil videre erkjenne at for å tilveiebringe en raskere maskin, vil dette være et åpenbart sted å gjøre endringer. Det vil i en slik situasjon være åpenbart å øke antall utskyvere for å tømme hyllestativet raskere.

I lys av dette vil det være både nærliggende og åpenbart for en fagperson, som skal tilveiebringe en palleteringsanordning med større hastighet, å komme frem til en palleteringsanordning med enda flere utskyvere, herunder en maskin som kan skyve ut pakker fra alle hyllene samtidig. Ved å skyve ut alle pakkene samtidig har man optimalisert dette prosesstrinnet.

Når begrensningen i Odim-løsningen knytter seg til antallet utskyvere (og mellomlagringsplater), da ligger det en implisitt peker i dette av at det er mulig å effektivisere metoden og anordningen ved å øke antallet utskyvere og mellomlagringsplater. Flertallet mener at fagpersonen som et utgangspunkt ville ha tilpasset Odim-løsningen og antallet utskyvere til den kapasiteten man behøver. Kapasiteten kan maksimaliseres ved å sette antallet utskyvere tilsvarende antallet hyller i hyllestativet. Ut over dette er konseptet og metoden den samme både for Odim og patentet, hvis man ser bort fra mellomlagringsplatene.

Flertallet kan ikke se at det ligger noe oppfinnerisk ved å kombinere økt antall utskyvere og hele mellomlagringsplater. Problemet som skal løses er økt kapasitet, og det sentrale er da å øke antallet utskyvere. Hele mellomlagringsplater kan da være én av flere måter å få en slik maskin til å fungere rent praktisk.

Hvordan maskinen skal bygges, fremgår ikke av patentkrav 5. Dette kan etter flertallets syn løses på ulike måter, avhengig av hva man er kjent med fra før og lokalets utforming med hensyn til gulvplass og takhøyde. Under enhver omstendighet er dette noe fagpersonen ganske enkelt ville klare å finne ut av, hvis man først bestemmer seg for å lage en maskin med et større antall utskyvere og mellomlagringsplater.

MMC har påpekt at man vil få et problem når pallen skal ut, hvis man videreutvikler Odim-løsningen med et betydelig større antall utskyvere. Flertallet deler ikke dette synet. Det anførte problemet kan løses på mange alternative måter, enten ved ta ut pallen på en annen side, heve maskinen eller senke pallen. Alle slike alternative tilpasninger og valg må anses som en fagmessig oppgave. En siste naturlig tilpasningsmetode kan være å gå over til hele mellomlagringsplater, på samme måte som i patentet. Når man først har kommet på

ideen om å tømme alle pakkene samtidig, ved å sette antallet utskyvere likt antallet hyller i hyllestativet som skal tømmes, er det en ren ingeniøroppgave å lage maskinen.

Hvis det ved fagpersonens vurdering skulle vise seg at man måtte konstruere maskinen med hele mellomlagringsplater, så ligger dette innenfor hva fagpersonen ville ha prøvd med en rimelig forventning om å lykkes. På mange måter fremstår det mer ekstraordinært å benytte todelte mellomlagringsplater enn hele. Flertallet mener at spørsmålet om hele eller delte mellomlagringsplater er noe fagpersonen ville finne ut av, ut fra maskinens konstruksjon for øvrig. Valget av hele plater i patentet kan i seg selv ikke sies å være oppfinnerisk. Det ligger ikke noe oppfinnerisk i å velge hele fremfor delte mellomlagringsplater. Hele plater er dessuten kjent teknikk, både fra «D1» og andre maskiner MMC og Optimar har laget.

Det avgjørende for flertallet er at alle utførelsesformer innenfor patentkravene må oppfylle patentvilkårene, inkludert kravet om oppfinneshøyde, og det er ikke tilfelle her.

Hyllestativet er ikke omfattet av patentkravet, og det er ingen begrensninger nedad med hensyn til antall hyller som skal overføres samtidig til mellomlagringsplater. Sånn sett omfatter patentkravene egentlig alt fra én hylle som tømmes samtidig til veldig mange hyller som tømmes samtidig. I det nedre sjiktet kan det tenkes at kapasiteten er omtrent som for Odim-maskinen, mens den i det øvre sjiktet kan være betydelig høyere. Flertallet mener det er riktig å forstå patentkravene slik at de ikke er begrenset til praktiske og aktuelle hyllestativer for pelagisk fisk med 10-12 hyller.

En maskin eller fremgangsmåte som samtidig tømmer et hyllestativ med 3-4 hyller og har tilsvarende antall utskyvere, vil også være omfattet av patentkravet. En slik utførelsesform innenfor patentkravet skiller seg svært lite fra Odim-løsningen, og tilfredsstillende ikke lovens krav om å skille seg vesentlig fra kjent teknikk. Det foreligger derfor ikke oppfinneshøyde innenfor hele patentkravet. Det presiseres at flertallet med en slik betraktning ikke mener at hyllestativ med 3-4 hyller var kjent teknikk. Derimot er poenget at en slik utførelsesform er omfattet av patentkravet, og sånn sett skiller seg i for liten utstrekning fra Odim-løsningen.

Ut fra dette er det egentlig ikke nødvendig for flertallet å ta stilling til om en begrensning av patentkravet til hyllestativ med 10-12 hyller og tilsvarende antall utskyvere oppfyller kravet til oppfinneshøyde. Kapasitetsmessig vil dette skille seg vesentlig fra Odim-løsningen. Flertallet er likevel under noe tvil kommet til at heller ikke dette ligger innenfor det som kan ha oppfinneshøyde, all den stund det fremstår nærliggende for fagpersonen å maksimere kapasiteten ved å øke antallet utskyvere slik at dette blir likt som antallet hyller.

De selvstendige patentkravene 1 og 5 mangler etter dette oppfinneshøyde. Det var korrekt av KFIR å oppheve patentet. KFIRs vedtak oppheves ikke som ugyldig.

I forlengelsen av dette påpekes at oppfinneshøyden heller ikke kan reddes inn gjennom noen av de tre subsidiære kravsettene fremlagt som bilag til prosesskriv 14. oktober 2019.

For det første heller retten ganske klart mot at det ikke kan være adgang til en slik begrensning nå for retten etter patentloven § 52 første ledd siste punkt og patentloven § 25 fjerde ledd, som følge av at dette er en inngrepssak med spørsmål om gyldigheten av KFIR sitt vedtak. Tvistegenstanden er gyldigheten av KFIRs vedtak og ikke gyldigheten av patentet. Endring av patentkravene kom dessuten etter avsluttet hovedforhandling, og kan neppe behandles fullt ut uten å reassumere. Dette er ikke noe MMC har krav på etter tvisteloven § 9-16, som angir fristen for endring i krav, påstand, påstandsgrunnlag og bevis til avslutning av saksforberedelsen. Dessuten mener flertallet at endringene i patentkravene uansett ikke ville ha gitt patentet oppfinneshøyde. Det sentrale i det subsidiære kravet er klargjøring av hele mellomlagringsplater. Som det fremgår ovenfor, har rettens flertall allerede lagt en slik fortolkning til grunn av patentkravene. I tillegg modifierer de subsidiære kravene begrepet «alle», ved at det gjeninnføres «noen, fortrinnsvis alle». Dette kan ikke på noen måte redde oppfinneshøyden.

Fagkyndig meddommer Hoff utgjør mindretallet og mener at den patenterte palleteringsmaskinen skiller seg vesentlig fra Odim-løsningen. Den vesentlige forskjellen knytter seg til antallet utskyvere. Odim-løsningen hadde tre utskyvere benyttet på hyllestativ med 12 hyller, mens det må legges til grunn at patentet har 10-12 utskyvere, siden det skal være like mange utskyvere som hyller i hyllestativet. I animasjonen er dette vist med ti utskyvere.

Odim-maskinen i seg selv gir ikke fagpersonen noen peker eller inspirasjon til å øke antall utskyvere slik at alle hyllene tømmes samtidig. Ingen av motholdene som var oppe ved Patentstyrets behandling, gir heller noen peker mot å øke antall utskyvere slik at alle hyllene tømmes samtidig.

KFIR har kommet fram til at oppfinnelsen mangler oppfinneshøyde. KFIR har i sin begrunnelse lagt vekt på at fagpersonen ut fra sin kunnskap ville ha økt antall utskyvere når fagpersonen står overfor det objektive tekniske problem å øke kapasiteten til en palleteringsmaskin av «Odim» typen. Dette vil da medføre suksessivt å øke antall utskyvere fra tre og oppover. Det framgår også at fagpersonen ville ha kommet fram til at alle hyllene kan tømmes på en gang, og antall utskyvere må da tilpasses antall hyller i reolen. Dette følger nødvendig av at når først ideen om å tømme alle hyllene samtidig er fremmet, så må antall utskyvere være likt antall hyller.

Det er ingen tvil om at ideen med å tømme alle hyllene samtidig er enkel. Det er heller ikke tvil om at palleteringsmaskinen i prinsippet er enkel å konstruere når ideen først foreligger. Det er innenfor fagpersonens kunnskap å konstruere en slik maskin når ideen er kjent.

Siden det mangler en peker som kunne ledet fagpersonen i retning av oppfinnelsen fra Odim-maskinen, blir det avgjørende spørsmålet for oppfinneshøyde om fagpersonen ville ha kommet fram til oppfinnelsen uten en slik peker, eller om han bare kunne. Med andre ord, foreligger det en reell oppfinnerisk innsats eller er oppfinnelsen et resultat av en naturlig utvikling i bransjen for å imøtekomme et behov om større kapasitet.

Fagpersonen i denne saken vil ha kjennskap til palleteringsmaskiner og logistikk for behandling av frossen pelagisk fisk. Fagpersonen vil ha kjennskap til historiske og eksisterende palleteringsmaskiner og også evne til å foreta nærliggende forbedringer. Det synes i denne saken at den tenkte fagpersonen vil være godt kjent med «miljøet» i de to bedriftene som produserer slike palleteringsmaskiner.

Som nevnt ovenfor, forstår mindretallet det slik at den første palleteringsmaskinen var Odim-maskinen. Bransjen gikk så bort fra denne for å ta i bruk «heis-palleteringsmaskinene». Dette framstår for mindretallet som et forholdsvis stort utviklingssteg og en vesentlig endring i en palleteringsmaskin sin oppbygning/funksjon. Det framstår som mer enn en nærliggende forbedring. Deretter ble antall utskyvere økt fra én til to, og fra to til tre, noe som kan ses på som nærliggende forbedringer. Driften av heisen ble endret fra å være hydraulisk til å være elektrisk, noe som også kan ses på som en nærliggende forbedring. Disse forbedringene imøtekom behovet for større kapasitet.

Parallelt med utviklingen av maskiner med økt kapasitet, var det også en kunde som hadde økt sin palleteringskapasitet ved å installere en lik palleteringsmaskin i tillegg til en allerede innkjøpt palleteringsmaskin. Dette var billigere enn å installere en helt ny og «større» palleteringsmaskin. I tillegg ville det gi redundans i logistikklinjen fra frysetunnel til fryselager. Retten legger til grunn at palleteringsmaskinen tidvis har vært en flaskehals i denne logistikklinjen.

En forbedring av Odim-maskinen ved å øke antall utskyvere fra tre til fire for å øke kapasiteten, ville nok vært innenfor fagpersonens evne til å foreta forbedringer uten å vise oppfinneriske evner, selv om det ville øke antall utskyvere utover det som var kjent i bransjen. Dette ville krevd bare mindre ombygninger av Odim-maskinen uten å forandre den grunnleggende virkemåten. Samme argumentasjon vil kunne brukes om å øke antall utskyvere videre fra fire til fem eller til seks. En slik nærliggende utvikling av Odim-maskinen fant ikke sted.

Slik saken framstår for mindretallet, synes det at oppfinnerne har frigjort seg fra den gjeldende holdning i bransjen om at «heis-palleteringsmaskiner» er mest effektive. Ideen om å tømme alle hyllene på en gang fremmes, og oppfinnerne kommer fram til en maskin som har likhetstrekk med en maskin bransjen har «forkastet» som «mindre effektivt og for komplisert».

Det er gjennom vitneutsagn sannsynliggjort at ideen om å tømme alle hyllene samtidig kom først, og at maskinen ble konstruert etterpå. Det ligger utenfor mindretallets kompetanse å vurdere om en maskin som skal tømme alle hyllene samtidig må se slik ut som i stridspatentet eller ha samme funksjoner, men det kan ikke utelukkes at en fagperson ville ha konstruert en tilsvarende maskin også uten kjennskap til Odim-løsningen. Det avgjørende tekniske grepet etter at ideen er fremmet, synes å være å anvende hele mellomlagringsplater. I Odim-maskinen er mellomlagringsplatene todelt og forskyves i føringer. I splittet posisjon danner mellomlagringsplatene og føringene til sammen en horisontal ramme som omslutter de stablede pakkene på pallen. Pallen må derfor senkes under disse platene og føringene for å kunne ledes ut av maskinen.

De selvstendige patentkravene angir noe vagt men likevel tilstrekkelig for fagpersonens forståelse, at hver mellomlagringsplate er sammenhengende. Hver mellomlagringsplate utgjøres altså av én plate. Kravene er tilstrekkelig støttet av figurene.

Uten kjennskap til ideen om å tømme alle hyllene samtidig, er det vanskelig å se at fagpersonen ville forbedret Odim-maskinen med å både endre mellomlagringsplatene og å øke antall mellomlagringsplater fra tre til tolv i én forbedring. Det er ikke sannsynliggjort at Odim-maskinen gjennom stegvise forbedringer ville blitt bygget om til å bli lik den patenterte palleteringsmaskinen. Som påpekt ovenfor, ble det ikke gjort noen forbedringer på Odim-maskinen.

En endring av mellomlagringsplatene fra å være todelte til å være hele, men å beholde antallet til tre, framstår som en endring innenfor fagpersonens evner. Dette ville redusere kompleksiteten og øke driftssikkerheten til maskinen. Som nevnt ovenfor ville det også være innenfor fagpersonens evner å øke antall utskyvere fra tre til f.eks. fire, da dette ville øke kapasiteten på en forventet måte.

Partene synes å være enige om at den patenterte palleteringsmaskinen er raskest eller har størst kapasitet av kjente palleteringsmaskiner. Oppfinnelsen har således en påtagelig effekt. Bransjen hadde utviklet maskiner i ca. 20 år fra Kværner/Fodema lanserte «Kværner Pall» i 1995 til patentsøknad ble innlevert i 2015. Ideen om å tømme alle hyllene samtidig kom ikke fram gjennom disse årene.

Ideen om å tømme alle hyllene samtidig, oppsto uten noen peker fra kjent teknikk. Det har heller ikke vært noen gradvis utvikling i bransjen mot en slik løsning, slik at fagpersonen ville heller ikke finne inspirasjon i det som var kjent for å komme fram til oppfinnelsen.

Samlet sett kommer mindretallet derfor fram til at oppfinnelsen slik den er definert i de to selvstendige kravene 1 og 5, skiller seg vesentlig fra hva som var kjent, og de selvstendige kravene har derfor oppfinnelseshøyde.

Sakskostnader

Etter det resultatet tingretten er kommet til, har staten ved Klagenemnda for industrielle rettigheter vunnet saken fullstendig, og skal som utgangspunkt tilkjennes sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Det er ikke grunnlag for å redusere erstatningsansvaret for sakskostnadene etter bestemmelsens tredje ledd. Flertallet har ikke vært i tvil med hensyn til utfallet av saken, og det foreligger heller ikke andre tungtveiende grunner som gjør det rimelig å fritta helt eller delvis fra sakskostnadsansvaret.

KFIR har totalt krevet dekket 101 750 kroner, som i tillegg til advokatsalær består av utgifter til vitner og sakkyndig med 29 250 kroner. Advokatsalæret er uten merverdiavgift. Retten er enig i at kostnadene fremstår som nødvendige og rimelige, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd.

Staten vil ikke bli belastet med ytterligere kostnader. MMC ba allerede i stevningen om at retten settes med fagkyndige meddommere. Det følger av rettsgebyrloven § 2 første ledd at det er den part som har begjært meddommere som hefter overfor det offentlige. Det spiller ingen rolle i denne sammenhengen at staten etter hvert ikke motsatte seg fagkyndige meddommere.

MMC First Process AS dømmes på denne bakgrunn til å erstatte KFIR sine sakskostnader i samsvar med sakskostnadsoppgaven.

Dommen er avsagt under dissens som det er redegjort for foran.

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist. Årsaken til dette er sammensatt, men skyldes i særlig grad den etterfølgende skriftlige runden etter avslutning av hovedforhandlingen, noe som igjen medførte at arbeidet med domskrivning måtte utsettes ytterligere som følge av andre pågående saker og oppgaver.

DOMSSLUTNING:

1. Staten v/Klagenemnda for Industrielle rettigheter frifinnes.
2. I sakskostnader betaler MMC First Process AS til staten/v Klagenemnda for Industrielle rettigheter 101 750 – etthundreogtusenogsyvhundreogfemti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Espen Bjerkvoll

Krister Mindrebøe

Kjell Arne Hoff

Veiledning om anke i sivile saker vedlegges.

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 125 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 125 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling.

Hvis de blir tatt til behandling, er det som regel hvis spørsmålet har betydning utover den aktuelle saken, hvis andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller hvis saken reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.